

příslušný k vydávání souhlasu se stanovenými činnostmi je jasně stanoven v § 78 odst. 3 písm. k) zákona. Nedochozí tedy ani k nedůvodné centralizaci, ani naopak tříštění kompetencí mezi větší počet oprávněných subjektů. Rozhodování o souhlasu ke stanoveným činnostem bude probíhat ve standardním správním řízení, které poskytuje dostatečnou záruku možnosti bránit se proti vydanému rozhodnutí prostřednictvím řádných a mimořádných opravných prostředků, včetně možnosti soudní ochrany.

I Zhodnocení dopadů na bezpečnost a obranu státu

Navrhovaná právní úprava nebude působit žádné dopady na bezpečnost a obranu státu.

ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K § 1

Vyhlašuje se Chráněná krajinná oblast Moravský kras a vymezují se přírodní fenomény, k jejichž ochraně bude CHKO sloužit. Území navržené k ochraně přesně odpovídá definici chráněné krajinné oblasti dle § 25 zákona o ochraně přírody. Navíc je většina území již dnes v této kategorii chráněna.

K § 2

Stanovují se cíle a předměty ochrany CHKO. Dlouhodobým cílem ochrany přírody a krajiny v CHKO Moravský kras je zachování a zlepšování přírodních hodnot a funkcí krasové krajiny, jejího vzhledu a jejích typických znaků včetně nezastavěnosti krajiny. Cíle ochrany jsou formulovány v souladu s ustanoveními § 25 odst. 2 zákona o ochraně přírody.

Předmětem ochrany je harmonicky utvářená krasová krajina s typickým krajinným rázem daným zejména reliéfem krasových plošin, hlubokých krasových kaňonů (žlebů), včetně jejich kulturních a historických složek. Podrobně jsou definovány součásti předmětu ochrany, jimiž jsou jedinečné soubory povrchových i podzemních krasových jevů ve všech fázích jejich vývoje, včetně jeskyní s jejich výplněmi, historická důlní díla, specifická společenstva s celou řadou vzácných a zvláště chráněných druhů (jeskynní biota, netopýři atd.), povrchové a podzemní vodní toky, vodní plochy a mokřady s přirozeným vodním režimem, přirozenou morfologií, hydrologickými funkcemi a na ně vázanou biotou, přirozená a přírodě blízká lesní a nelesní společenstva s vysokou druhovou pestrostí, předměty ochrany evropsky významné lokality Moravský kras.

K § 3

Vymezuje se území CHKO Moravský kras, která se bude nacházet na území Jihomoravského kraje. Vymezení je provedeno prostřednictvím stanovení výčtu katastrálních území, slovním popisem hranic a orientačním grafickým znázorněním v přílohách nařízení vlády. Celková výměra navrhované CHKO Moravský kras bude 96,82 km².

K § 4

Stanovuje se členění území CHKO do 4 zón odstupňované ochrany přírody ve smyslu § 27 zákona. Zonace je základním nástrojem odstupňované péče o území. Zonace předznamenává přípustné způsoby péče o jednotlivé zóny. Konkrétní vymezení jednotlivých zón bude v souladu s ustanovení § 27 odst. 2 zákona stanoveno vyhláškou MŽP, jež je předkládána a jejíž účinnost je navrhována souběžně s nařízením vlády, kterým se vyhlašuje CHKO.

K § 5

Stanovují se bližší ochranné podmínky CHKO ve smyslu ustanovení § 25 odst. 3, § 26 odst. 1 písm. i) a § 44 odst. 3 zákona s ohledem na specifika a typický charakter krasové krajiny a ekosystémy nacházející se v oblasti.

Zdůvodnění bližších ochranných podmínek, tj. činností, které bude možné provádět na celém území CHKO jen s předchozím souhlasem AOPK ČR:

- a) zpřístupňovat jeskyně, nebo v nich pro veřejnost provozovat léčebnou či rekreační činnost nebo je jinak využívat,

Odůvodnění:

Cílem ochrany v krasové oblasti CHKO Moravský kras je zajištění ochrany specifických tvarů krasu a jeskyní (geomorfologie), oběh a funkce krasových vod (hydrologie), sedimentů podzemních dutin (jeskynní výplně) a ochrany jeskynního mikroklima, včetně bioty.

Jeskynní systémy jsou negativně ovlivňovány při speleologických průzkumech a objevných průkopech do jeskyní, při otvírákách a zpřístupňování jeskyní a při jakýchkoliv terénních či stavebních úpravách. Tato bližší ochranná podmínka umožní vhodným způsobem usměrnit využívání jeskyní, a to zejména takovou činností, která je sice přímo nepoškozuje, avšak při nevhodném způsobu, četnosti a rozsahu využití může jeskyni či její složky poškodit (např. skladování, výroba, ustájení zvířat, uložení rostlin, léčebné účely, sportovní činnost, vysoká návštěvnost, natáčení filmů).

Zároveň je potřeba v CHKO zajistit ochranu krápníkových útvarů, u nichž dochází na základě intenzivního využívání jeskyní k jejich neobnovitelnému mechanickému poškození. Jejich existenci a vývoj, zejména pak drobných útvarů (brček, excentrických krápníků a krystalických forem) a vodních útvarů (hrázek a „lekninových“ tvarů) ohrožují extrémní změny hydrologických a mikroklimatických poměrů (ztráta vody, změny teploty a vlhkosti vzduchu), případně i nežádoucí vegetace tzv. lampenflora). Krápníkové útvary jsou často poškozovány i při nekontrolovatelných „exkurzích“ do nezpřístupněných jeskynních systémů. Ve všech případech hrají základní ochrannou roli dokonalé uzávěry všech krápníkových jeskyní a disciplinovaná organizace jejich průzkumů a využívání.

Na rozdíl od většiny negativních zásahů do krasových vod či jeskynního mikroklimatu a života, je poškození či zničení jeskynních výplní nezvratné a nenahraditelné.

- b) zřizovat v jeskyních, šachtách a štolách uzávěry, nebo v nich umisťovat technická zařízení,

Odůvodnění:

Jeskynní mikroklima je spolu s vodou jednou ze základních podmínek pro zachování a další vývoj krápníkových útvarů a života v jeskyních. Nezbytnou stálost klimatických poměrů jeskyní narušují zejména otvírky jeskynních vchodů, nejméně příznivá je existence více vchodů v různých výškových úrovních, umožňující intenzivní větrání tzv. komínovým

efektem. Podzemní prostory jsou vzdušným proudem v létě ohřívány a vysoušeny, v zimě v nežádoucím rozsahu ochlazovány. Vstupy jeskyní je proto nutné uzavírat jen s ponecháním vletových otvorů pro netopýry. Zachování mikroklimatických poměrů jeskyní je také podmínkou další existence jeskynní bioty a optimálního vývoje celého jeskynního ekosystému. Vzhledem k nízké hustotě osídlení jeskyní, malé diverzitě společenstev a zpomalenému životnímu cyklu jeskynních živočichů může každý zásah do ekosystému podzemí vést k nezvratným škodám.

S ohledem na zajištění ochrany jeskynních prostor a krasových útvarů je tedy nutné, aby byl orgán ochrany přírody informován o záměru zřizovat uzávěry jeskyní, šachet a štol a technických zařízení v nich. Nevhodně instalovaná uzávěra či jiné technické zařízení by mohly poškodit cenné sedimenty (často s paleontologickými a archeologickými materiály) ve vstupních částech jeskyně a znemožnit vlety netopýrům, kteří jeskyně, šachty a štoly využívají k zimnímu spánku. Svévolné umístění uzávěry soukromým subjektem bez souhlasu orgánu ochrany přírody by mohlo způsobovat nežádoucí komerční využití podzemního prostoru za uzávěrou a možné poškození předmětu ochrany CHKO a EVL Moravský kras.

- c) sbírat paleontologické nálezy a minerály v jeskyních,

Odůvodnění:

Zájem o sběr přírodnin často i za komerčním účelem se v posledních letech zvyšuje. Získávání paleontologických nálezů a minerálů z jeskynních stěn nebo z jeskynních výplní je ze zákona ošetřeno. Problém však vyvstává u minerálů či paleontologických nálezů volně ležících v jeskyni, kdy jejich svévolným odnášením může dojít k nenahraditelným ztrátám vědeckých informací a při komerčním zaměření těchto sběrů i k likvidaci jeskynních geologických lokalit. Některé paleontologické nálezy či minerály mohou být ze svého původního uložení uvolněny druhotně, např. při speleologickém výzkumu a pak již nejsou součástí původního dochovaného stavu jeskyně, ale přesto je potřeba jim poskytnout ochranu za účelem vědeckého zhodnocení a proti komerčnímu zneužití.

- d) provádět geologické práce, pokud jsou spojené se zásahem do pozemku, nebo hornickou činností nebo činností prováděnou hornickým způsobem,

Odůvodnění:

Geologické práce a činnosti vykonávané hornickým způsobem pro svoji velmi častou nevratnost, kterou v krasových systémech způsobují, patří mezi jedny z nejvýznamnějších činitelů v území. O to více významné je to v krasové krajině se složitými vzájemnými vazbami povrchových (voda) a podzemních systémů (jeskyně a krasové jevy). Zásahy do dochovaného stavu území, nebudou-li usměrňovány, mohou krasovou krajinu a přírodu nevratně poškozovat, přičemž jeskyně a krasové jevy se vyskytují na celém území CHKO Moravský kras a jednotlivé části krasového systému jsou navzájem propojeny nebo na sebe navazují.

- e) upravovat nebo rozorávat místa soustředěného vtoku srážkových vod do krasového podzemí a místa vznikajících závrtů, až do vzdálenosti 30 m od středu vtoku, okraje propadu nebo okraje závrtu,

Odůvodnění:

Geomorfologie krasové oblasti je typická svými specifickými tvary odrážejícími dlouhodobou činnost vody v rozpustných horninách. Povrchové jevy (např. drobný vtok povrchových vod, závrtů, propady půdy vůči okolí často se jedná o poklesy na ploše menší jak 1 m²) odrážejí stav a průběh podzemních systémů a komunikují s nimi. Jakékoli nevhodné zásahy do nich se negativně projevují na stavu a dalším vývoji v podzemí i na jeho hydrologických funkcích.

Obecně je nutné při ochraně krasové oblasti věnovat zvláštní pozornost terénním zásahům v krajině, a to např. zemědělskotechnickým. V případě úpravy pozemků, by nemělo docházet ke změnám funkčních krasových tvarů, např. nemělo by docházet k zavážení závrtů a míst propadů a na pozemcích by neměly být prováděny meliorace (odvodňování). Při jakékoli zemědělské činnosti je nutno zabránit nadměrné erozi a splachům půdy do podzemí, či dlouhodobému ponechávání pozemků bez vegetace, které tato rizika zvyšují. Proto je nezbytné v místech soustředěného odtoku, okolí závrtů a propadů či v ponorových oblastech zachovávat trvalé travní porosty, které významně snižují riziko splachu zejména hnojiv a pesticidů do podzemních krasových systémů.

Vzdálenost 30 m od středu vtoku nebo okraje propadu byla vyhodnocena na základě výzkumu Ústavu hydrologie Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. Voda v nenasycené zóně krasu, nemusí sestupovat pouze přímo vertikálně dolů, ale může mít i výraznou horizontální komponentu. Výrazně zvýšené koncentrace dusičnanů byly zjištěny do vzdálenosti 20 m od průmětu jeskynních prostor na obhospodařované pozemky. Z tohoto důvodu byla v rámci výše uvedeného výzkumu doporučena šířka ochranného pásma lemujícího vnější okraj ponorů a závrtů 30 m. Tato šířka ochranného pásma by měla být postačující pro snížení dusičnanů a dalších chemických látek antropogenně zanášených do krasového prostředí.

Z důvodu ochrany krasového podzemí je potřebné tato místa soustředěného vtoku srážkových vod do krasového podzemí a místa vznikajících závrtů chránit. Kvalifikované posouzení, že jde o soustředěný vtok, v případě sporu s vlastníkem nebo nájemcem pozemku provádí specialista ochrany přírody nebo České geologické služby.

- f) upravovat nebo měnit přirozená koryta vodních toků nebo přemísťovat jejich sedimenty,

Odůvodnění:

V krasové krajině je voda jedním z hlavních činitelů ovlivňujících vývoj krasových procesů a jevů s nimi spojených. Povrchové vodní toky, které následně odtékají do jeskyní,

je třeba chránit v jejich kvalitě i kvantitě nad ponorem i pod vývěrem, včetně tvaru jejich koryt. Nevhodné zásahy do vodních toků (úprava koryt vodních toků a s tím spojená zvýšená eroze, splavování kontaminovaných sedimentů a znečištění vody) způsobí zanášení jeskynních prostor, obohacování podzemních ekosystémů živinami a biocidy a následné změny v jeskynní biotě.

S ohledem na skutečnost, že znečištěné vody jsou v jeskyních přenášeny často poměrně rychle a na velké vzdálenosti, je třeba této problematice věnovat zvýšenou pozornost.

g) ukládat tuhá statková hnojiva na zemědělské půdě mimo zastavěná území obcí,

Odůvodnění:

Při skladování tuhých statkových hnojiv s vysokou koncentrací dusíku na pozemcích nad jeskyněmi může vlivem srážek dojít k intenzivnímu vyplavování dusíku do podzemních prostor. Vědeckým výzkumem bylo prokázáno, že skapové vody ze zemědělské půdy jsou velmi bohaté na dusičnany, které znečišťují podzemní krasové vody a ohrožují jeskynní biotu. Zejména v územích nad známými jeskynními prostory je tedy nevhodné skládky chlívské mrvy umísťovat. Vzhledem k tomu, že předmětem ochrany CHKO jsou jeskyně, je třeba tyto chránit nejen před přímým ničením, ale i před nepřímým působením nepříznivých vlivů. S ohledem na skutečnost, že se nové jeskynní prostory stále objevují, není možné stanovit paušálně místa, kde skládky umísťovat nelze. Proto je třeba nastavit tuto podmínku na veškerou zemědělskou půdu, aby bylo možné konkrétní lokality průběžně posuzovat.

h) rozorávat zatravněné pozemky na orné půdě mimo zastavěná území obcí,

Odůvodnění:

V současnosti je v zemědělské krajině častým trendem rozorávání travních porostů, což je na území CHKO Moravský kras nežádoucí s ohledem na zajištění ochrany jeskynních systémů a krasových jevů. Nejčastěji se jedná o případy rozorávání zatravněných pozemků nad jeskyněmi. Tato činnost je zásadním rizikovým faktorem pro zvýšení eroze a splachy půdy, hnojiv a pesticidů do krasového podzemí. Ohrožen je tak unikátní podzemní biotop včetně vodního prostředí, který je předmětem ochrany CHKO.

Zatravnění oblasti nad jeskyněmi s přesahem 100 m od stěny jeskyně a v okolí závrťů s přesahem 30 m zajišťuje, aby do skapů v jeskyních nepronikaly vody se zvýšeným obsahem dusičnanů z okolních obhospodařovaných pozemků, což bylo potvrzeno výzkumem České geologické služby. Zatravněním orné půdy odpovídající travní směsí se může za několik let vhodné péče vyvinout druhově bohaté luční nebo pastevní společenstvo, které obohatí biodiverzitu krasového území. Zatravněním zón zvýšených průsaků je chráněn jeden z předmětů ochrany CHKO - systém krasových jeskyní.

- i) provádět značení horolezeckých terénů nebo údržbu horolezeckých zařízení včetně trvalých jisticích prostředků,

Odůvodnění:

Krasová oblast je charakterizovaná množstvím skal a lomů a je atraktivní pro horolezectví. Využívání z hlediska ochrany přírody nevhodných terénů může způsobit, např. sešlap, ničení vegetace a rušení živočichů.

- j) provádět horolezeckou činnost mimo horolezecké terény vyznačené v souladu s písmenem i),

Odůvodnění:

Horolezecké a horolezectví blízké outdoorové aktivity negativně ovlivňují přírodní stav nejen skalních stěn, ale i jeskyní, lomů a obdobných lokalit. Jejich nevhodným rozvojem by mohlo docházet k poškozování a ničení předmětů ochrany CHKO a EVL Moravský kras. Využívání z hlediska ochrany přírody nevhodných terénů může způsobit, např. sešlap, ničení vegetace a rušení živočichů. S ohledem na významný negativní vliv této činnosti je potřeba usměrnění a regulace těchto aktivit na území celé CHKO Moravský kras.

- k) pořádat a organizovat akce s účastí větší než 100 účastníků mimo zastavěná území obcí,

Odůvodnění:

Pořádání akcí s velkým počtem účastníků, např. v nevhodném období (doba hnízdění) nebo v místech s vysokým zastoupením předmětů ochrany by mohlo přírodní hodnoty a předměty ochrany CHKO poškodit anebo nenávratně zničit. Jde především o rušení živé přírody, které je nežádoucí v jarním a na začátku letního období. Ochranná podmínka umožní včas nežádoucím vlivům předejít.

- l) vyznačovat pěší, cyklistické, jezdecké, běžecké trasy nebo cesty mimo pozemní komunikace,

Odůvodnění:

CHKO Moravský kras je protkána hustou sítí turistických tras a cyklotras. V atraktivním území narůstá zájem o další aktivity jako jezdectví, běh volným terénem, geocaching aj. Jejich nevhodný rozvoj může znamenat ohrožování či poškozování předmětů ochrany CHKO. Trasy je třeba volit s ohledem na zajištění cílů ochrany přírody a není žádoucí jejich vymezování ponechat nekontrolovatelnému vývoji. V hustě obydlené a intenzivně navštěvované krajině zůstaly relativně malé nedotčené ostrůvky přírody

s vysokou přírodní hodnotou, kde je třeba uvedené aktivity regulovat, zejména s ohledem na možné rušení přírody pohybem návštěvníků.

m) provádět vzlety nebo přistání se sportovními létajícími zařízeními mimo letiště

Odůvodnění:

Komplexy lesů v CHKO jsou významným hnízdištěm ptáků včetně druhů chráněných. Lety nízko nad terénem, zejména sportovních létajících zařízení (definovány v § 81 zákona č. 49/1997 Sb. o civilním letectví) v blízkosti hnízd působí negativně v době jejich hnízdění, kdy dochází ke zvýšenému rušení a možnému ovlivnění hnízdní úspěšnosti, a to zejména u sov, které začínají hnízdit již v lednu, následně pak u dalších druhů, např. sokola stěhovavého, čápa černého, holuba doupňáka a rorýse obecného.

n) umisťovat informační, reklamní a propagační zařízení mimo zastavěná území obcí.

Odůvodnění:

Území Moravského krasu s množstvím přírodních atraktivit je protkáno hustou sítí turistických tras a komunikací. Velký počet turistů a snaha informovat je téměř na všech místech o nejrůznějších službách s sebou přináší i zájem o instalace nejrůznějších informačních a propagačních zařízení. Nevhodné umístění zařízení ve volné krajině (zejména velkoformátových reklam) může působit rušivě v dochovaném přírodním prostředí, případně i negativně zasáhnout do hodnot krajinného rázu. Tato ochranná podmínka se nevztahuje na umisťování dopravních značek a dopravních zařízení na pozemních komunikacích.

Na území I. a II. zóny je možné pouze s předchozím souhlasem orgánu ochrany přírody:

a) provádět orbu trvalých travních porostů,

Odůvodnění:

Biologicky cenné trvalé travní porosty jsou předmětem ochrany a je tedy třeba vyloučit veškerou činnost, která by tato druhově bohatá luční společenstva významně znehodnotila a zhoršovala tak jejich stav. K takové činnosti dochází v CHKO z důvodu zvýšení kvality píce, kdy jsou tendence trvalý travní porost obnovit, a to rozoráním a znovu osetím. Takový postup je v souladu s cíli ochrany CHKO a EVL Moravský kras jen pokud dojde k zatravnění vhodným osivem, jehož složení je konzultováno s orgánem ochrany přírody. Orba často způsobuje zničení a usmrcení vzácných či zvláště chráněných druhů rostlin i živočichů. Z pohledu zajištění ochrany těchto stanovišť může být přijatelné dosévání do porostu nebo jen částečná pásová orba a dosetí vhodným osivem. To se však může mezi jednotlivými lokalitami lišit, vzhledem k historii hospodaření, druhovému složení, geologickému podkladu, typu biotopu aj. Společenstva těchto stanovišť,

která se z druhově relativně chudých vyvinula na druhově bohatá, jsou velmi stabilní a v zemědělské krajině cenná. Často mají vazbu na další významné prvky bioty i další společenstva a dohromady tvoří biotopy, jež jsou předmětem ochrany. Proto je třeba chránit tyto porosty před rozoráním.

b) provozovat letadla způsobilá létat bez pilota nebo modely letadel mimo zastavěná území **obcí** s výjimkou letů pro zajištění bezpečnosti státu, ochrany osob, majetku nebo veřejného pořádku a letů pro potřeby orgánů ochrany přírody.

Odůvodnění:

*CHKO Moravský kras je hnízdištěm celé řady zvláště chráněných druhů ptáků, z nejvýznamnějších jmenujme např. čápa černého (*Ciconia nigra*) nebo sokola stěhovavého (*Falco peregrinus*), ale týká se to celé řady dalších druhů. Tyto druhy jsou silně citlivé na rušení, zejména pokud k němu dochází z úrovně nebo nadúrovně jejich hnízda. V takovém případě hnízdo často opouští, čímž může dojít k zastydnutí vajec, opuštění mláďat nebo jejich vyskakování z hnízda. Výsledkem pak je neúspěšné hnízdění, což je s ohledem na nízký počet hnízdících párů těchto druhů silně nežádoucí. A právě drony (bezpilotní létající zařízení) jsou z tohoto pohledu velmi rizikové. V posledních letech jejich používání značně narůstá, a proto je nutné s riziky počítat a mít možnost je regulovat.*

Na území II. zóny je možné pouze s předchozím souhlasem orgánu ochrany přírody:

a) hnojit zemědělské pozemky,

Odůvodnění:

Jeskyně, které se nacházejí pod zemědělsky využívanými pozemky, především pod půdou ornou, která je pravidelně hnojena, jsou ohrožovány vyplavováním hnojiv. Podle výzkumů a analýz skapových vod se ukázalo, že z hlediska trendů jsou koncentrace dusičnanů pod lesními pozemky trvale nízké a koncentrace pod zatravněnými pozemky se postupně snižují. Ve skapových vodách pod ornou půdou je až 10x vyšší obsah dusičnanů oproti skapovým vodám pod lesem. Pod lesními pozemky se tedy jeví chemismus vody jako dobrý a v čase stálý. Výsledky dále ukázaly, že zemědělská činnost v nadloží jeskyní zhoršuje kvalitu skapových vod, což potvrzují hodnoty koncentrací dusičnanů. Špatná kvalita skapových vod, která je dána intenzivním zemědělským hospodařením na krasových plošinách, negativně ovlivňuje ekologický stav biotopu jeskyní, který je předmětem ochrany CHKO a ramsarské lokality Podzemní Punkva.

Na území III. zóny chráněné krajinné oblasti lze pouze se souhlasem příslušného orgánu ochrany přírody:

- a) hnojit nebo používat biocidy na zemědělských pozemcích až do vzdálenosti 30 m od okraje závrtu, propadu či místa soustředěného vtoku srážkových vod do krasového podzemí.

Odůvodnění:

Na území III. zóny se objevené jeskyně a závrtů k datu přípravy tohoto nařízení vlády nevyskytují. Kras je však geologicky živé území, kdy každým rokem vzniká průměrně 1 nový propad, resp. závrt. V případě srážkově bohatého roku může těchto propadů nebo soustředěných vtoků vzniknout i více. Rovněž každým rokem je v Moravském krasu objeveno minimálně několik metrů nových jeskynních chodeb. Tyto nové závrtů, propady, vtoky a jeskynní chodby se mohou objevit také na území III. zóny, je třeba je předvídat a je třeba jim poskytnout ochranu před hnojivů a biocidy z týchž důvodů, jako ji mají na území I. a II. zóny.

K § 6

Předkládaným nařízením se ruší dosud platné předpisy, kterými byla CHKO Moravský kras vyhlášena, a to Výnos Ministerstva školství a kultury ČSR ze dne 4. července 1956, o zřízení chráněné krajinné oblasti Moravský kras, a Výnos Ministerstva školství a kultury ČSR ze dne 25. února 1958, o změně hranice chráněné krajinné oblasti Moravský kras.

K § 7

Navrhuje se, aby nařízení vlády nabylo účinnosti dnem 1. dubna 2019.